

Nowe zasady w polskiej ortografii od 1 stycznia 2026 r.

Krótko i na przykładach – przewodnik,
który warto mieć pod ręką

1.

Pisownia nazw mieszkańców miast i ich dzielnic, osiedli i wsi.

Zapisujemy je wielką literą, np.:

Czy wiesz, że Jan Kiepura, śpiewak i aktor znany na całym świecie, był **Sosnowiczanie**m?

Młody **Nieporęcianin** strzelił fantastycznego gola!

Umówiłem się ze zjawiskową **Brukselką**.

Jeśli chodzi o rękodzieło, to pani Maria wśród **Chochołowianek** nie ma sobie równych.

Mimo że mieszkam od lat za granicą, zawsze mówię, że jestem **Warszawianką**,
więcej – **Mokotowianką**!

2.

☀ **Pisownia wielką literą nie tylko nazw firm, marek i modeli wyrobów przemysłowych, lecz także pojedynczych egzemplarzy tych wyrobów.**

Przykłady poprawnych zapisów:

Wzięłam **Paracetamol**.

Czy **Mars** na **Marsie** może się rozpuścić?

Kupiłam czarnego **Mustanga**.

Należysz mi **Coca-Coli**?

3.

Wprowadzenie rozdzielnej pisowni cząstek -bym, -byś, -by, -byśmy, -byście ze spójnikami.

Od 2026 r. możemy zapomnieć o: bobyście, tobyśmy, czybyś,
prawidłowa jest pisownia rozdzielna.

Przykłady:

Gdyby kózka nie skakała, **to by** nóżki nie złamała.

Dobrze, że przestał dzwonić, **bo bym** i tak nie odebrała.

Myślę o tym, **czy by** nie zrobić sobie tatuażu.

Uwaga!

Czy zapis: „Czyżby czyżyk?” będzie poprawny? Tak! Pisownia rozdzielna nie dotyczy form, które przypominają połączenie spójnika albo przysłówka z cząstką -by, ale są odrębnymi wyrazami, np.: aby, ażeby, byleby, chociażby, choćby, czyżby, gdyby, gdzieżby, iżby, jakby, jakoby, jakżeby, niby, niżby, żeby.

4.

✿ Ustanowienie pisowni łącznej **nie-** z imiesłowami odmiennymi.

Imiesłowy odmienne to imiesłowy przymiotnikowe zakończone na **-ący, -ąca, -ące, -(o)ny, -te**, np. niepalący, niebędąca, nieoceniony.

Obowiązuje nas już tylko pisownia łączna, trzeba jednak być czujnym, ponieważ w zdaniu, w którym pojawiają się przeciwstawienia, spacja będzie potrzebna, np.: „nie lecący, lecz jadący”.

5.

Ujednolicenie zapisu przymiotników tworzonych od nazw osobowych.

Dla przymiotników tworzonych od nazw osobowych zakończonych na **-owski** obowiązuje tylko mała litera:

- epoka zygmuntońska,
- filozofia sokratejska,
- koncert chopinowski,
- dialogi platońskie.

W przypadku przymiotników tworzonych od imion (rzadziej nazwisk), które kończą się na **-owy**, **-in/-yn**, **-ów**, mamy dowolność:

- Marysin ogród lub marysin ogród,
- poezja miłoszowa lub poezja Miłoszowa,
- Zosina chustka lub zosina chustka,
- Maćków syn lub maćków syn.

6.

Zapis członu pół- (łącznie lub z łącznikiem).

Pisownia łączna obowiązuje nas w takich wyrażeniach jak:

- półzartem, półserio,
- półspiał, półczuwał.

Pisownia z łącznikiem obowiązuje nas w takich wyrażeniach jak:

- pół-Polka, pół-Francuzka,
- pół-Tyrolczyk, pół-Katalończyk.

Uwaga!

Człon -pół niezmiennie będziemy pisać rozdzielnie w sytuacji, gdy oznacza jedną z dwóch równych części, a rzeczownik jest w dopełniaczu: pół godziny, pół życia, pół litra itp.

7.

☀ **Dopuszczenie w parach wyrazów równorzędnych, podobnie lub identycznie brzmiących, występujących zwykle razem, trzech wersji pisowni.**

Mamy do wyboru następujące możliwości zapisu:

- z łącznikiem, np.: tuż-tuż, łapu-capu, czary-mary;
- z przecinkiem, np.: tuż, tuż; łapu, capu; czary, mary;
- rozdzielnie, np.: tuż tuż, łapu capu, czary mary.

esy
floresy

8.

Wielkie litery w nazwach własnych.

Zmiany dotyczące nazw własnych Rada Języka Polskiego podzieliła na kilka punktów. Dla porządku zrobimy tak samo.

1 Nazwy komet:

– wszystkie człony zapisujemy wielką literą, np. Kometa Halleya.

2 Nazwy obiektów w przestrzeni publicznej:

– wyraz na początku nazw tych obiektów zapisujemy wielką literą, chodzi o takie słowa jak: aleja, brama, bulwar, osiedle, plac, park, kopiec, kościół, klasztor, pałac, willa, zamek, most, moło, pomnik, cmentarz.

I tu wyjątek! Słowo „ulica” wciąż będzie zaczynało się małą literą, czyli ulica Kopernika, ale Aleja Kopernika, Plac Kopernika, Most Kopernika.

3 Nazwy lokali usługowych i gastronomicznych:

– wszystkie człony takich nazw, z wyjątkiem przyimków i spójników, zapisujemy wielkimi literami, np. Restauracja Pirat, Apteka pod Orłem, Hotel Bristol, Zajazd u Romana.

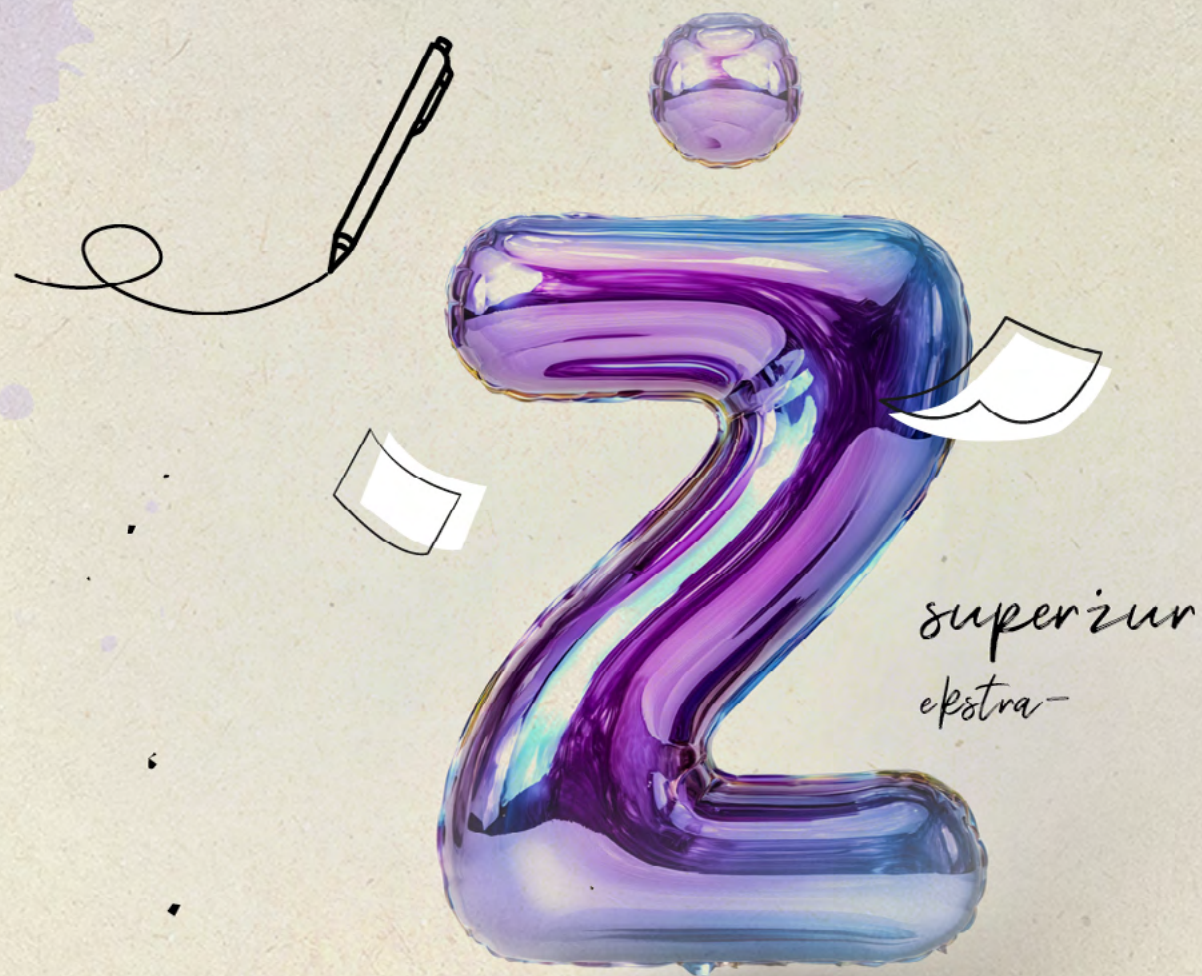
4 Nazwy orderów, medali, odznaczeń, nagród, tytułów honorowych:

– wszystkie człony w takich nazwach (oprócz przyimków i spójników oraz wyrazów typu *imienia*) zapisujemy wielkimi literami, np. Nagroda Literacka Gdynia, Mistrz Mowy Polskiej, Honorowy Obywatel Miasta Warszawy, Nagroda Rektora za Wybitne Osiągnięcia Naukowe, Medal „Za Ofiarność i Odwagę”.

9.

Pisownia prefiksów.

Zasada jest taka: przedrostki – rodzime i obce – zapisujemy łącznie z wyrazami zaczynającymi się małą literą, np. supermarket, supersprawa, ekogadżet, megapomysł, ekstradziwczyna (ale ekstra zarobki, gdy mamy na myśli dodatkowe pieniądze).

Od 2026 r. Rada Języka Polskiego dopuszcza możliwość pisowni rozdzielnej z wyrazami zapisywanymi małą literą przedrostków takich jak: **super-**, **ekstra-**, **eko-**, **wege-**, **mini-**, **maksi-**, **midi-**, **mega-**, **makro-**, czyli można mieć superauto albo super auto, a także założyć minispódniczkę albo mini spódniczkę.

10.

Wprowadzenie jednolitej łącznej pisowni części **niby-**, **quasi-** z wyrazami zapisywanymi małą literą.

W przypadku, gdy słowo zapisujemy wielką literą, dodajemy dywiz, czyli niby-Polak, quasi-Amerykanin, ale jeśli słowo zaczyna się małą literą:

– obowiązuje jednolita pisownia łączna, np. **nibychustka**, **nibykrzesło**, **nibynóżki**, **quasinauka**, **quasireligijny**.

☀ **Wprowadzenie łącznej pisowni nie- z przymiotnikami i przysłówkami odprzymiotnikowymi bez względu na kategorię stopnia.**

Przykłady:

- niedobry, nielepszy, nienajlepszy;
- niedrogi, niedroższy, nienajdroższy;
- niełatwo, niełatwiej, nienajłatwiej;
- nieczęsty, nieczęstszy, nienajczęstszy.

AGNIESZKA GOŁĄBEK
starsza redaktorka w Time4

Za radą
2026

E-book jest częścią regularnej komunikacji Time4 pt. „Szpunty”. To newsletter wysyłany co dwa tygodnie do odbiorców, którzy wyrazili na to zgodę. Jeśli chcesz do nich dołączyć, **KLIKNIJ**

Więcej na: [Time4.pl](https://time4.pl)

Napisz do nas: szpunty@time4.pl

Time4

